Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
18 päivänä syyskuuta 2019[1]

Asia C-176/18

Club de Variedades Vegetales Protegidas
vastaan
Adolfo Juan Martínez Sanchís

(Ennakkoratkaisupyyntö – Tribunal Supremo (ylin tuomioistuin, Espanja))

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhteisön kasvinjalostajanoikeudet – Asetus (EY) N:o 2100/94 – 13 artiklan 2 ja 3 kohta – Suojan vaikutukset – Portaittainen suojajärjestelmä – Lajikeosien istuttaminen ja niiden hedelmien korjuu – Lajikeosille suoritettujen toimien ja korjatulle aineistolle suoritettujen toimien välinen ero – Lajikeosien luvattoman käytön käsite – 95 artikla – Väliaikainen suoja

I Johdanto

1. Ennakkoratkaisupyynnöllään Tribunal Supremo (ylin tuomioistuin, Espanja) tiedustelee unionin tuomioistuimelta yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun asetuksen (EY) N:o 2100/94 13 artiklan 2 ja 3 kohdan tulkinnasta.[2]

2. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty oikeusriidan yhteydessä, jossa ovat vastakkain Club de Variedades Vegetales Protegidas (jäljempänä CVVP), yhteisö, joka on valtuutettu puolustamaan mandariinipuulajikkeelle saatua yhteisön suojaa koskevia omistajan oikeuksia, ja maatilan omistaja. CVVP moittii viimeksi mainittua siitä, että hän on istuttanut tämän suojatun lajikkeen puita sekä korjannut ja myynyt niiden hedelmät hankkimatta omistajaa lupaa tai maksamatta tälle kohtuullista korvausta.

3. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä saamaan selville, edellyttääkö silloin, kun viljelijä on hankkinut suojatun lajikkeen taimet taimitarhasta kasvinjalostajanoikeushakemuksen julkaisemisen ja suojan myöntämisen välisenä ajanjaksona, näiden taimien istuttaminen sekä niiden hedelmien myöhempi korjuu ja myynti yhtäältä kohtuullisen korvauksen maksamista kasvinjalostajalle siltä osin kuin nämä toimet on suoritettu tämän ajanjakson kuluessa ja toisaalta viimeksi mainitun lupaa siltä osin kuin ne jatkuvat suojan myöntämisen jälkeen.

1 Alkuperäinen kieli: ranska.

2 27.7.1994 annettu neuvoston asetus (EYVL 1994, L 227, s. 1).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Asetus N:o 2100/94

4. Asetuksen N:o 2100/94 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Tässä asetuksessa tarkoitetaan ”lajikkeella” yhteen ainoaan alimpaan tunnettuun kasvitieteelliseen taksoniin kuuluvaa kasviryhmää, joka, riippumatta siitä täyttääkö se täysin kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen edellytykset, voidaan:

— määritellä tietyn genotyypin tai genotyyppiyhdistelmän ominaispiirteiden kuvauksen perusteella,

— erottaa kaikista muista kasviryhmistä vähintään yhden näistä ominaispiirteistä perusteella,

— katsoa kokonaisuudeksi sillä perusteella, että sitä voidaan lisätä ilman että se muuttuu.

3. Kasviryhmä muodostuu kokonaisista kasveista tai, jos kasvinosista voidaan tuottaa kokonaisia kasveja, kasvinosista, joita molempia nimitetään jäljempänä ”lajikeosiksi”.”

5. Tämän asetuksen 13 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Kasvinjalostajanoikeudet antavat omistajalleen tai omistajilleen, jäljempänä ”omistaja”, oikeuden toteuttaa 2 kohdassa luetellut toimet.

2. Rajoittamatta 15 ja 16 artiklan soveltamista, seuraavat toimet edellyttävät suojatun lajikkeen lajikeosien ja korjatun aineiston, jäljempänä ”aineisto”, osalta omistajan lupaa:

a) tuotanto tai lisäys (monistus),

b) pakkaaminen lisäystarkoituksiin,

c) myyntiin tarjoaminen,

d) myynti tai muu kaupan pitämisen muoto,

e) vienti yhteisöstä,

f) tuonti yhteisöön,

g) hallussa pitäminen a–f kohdassa mainittuihin tarkoituksiin.

Omistaja voi asettaa luvalleen ehtoja ja rajoituksia.

3. Edellä 2 kohtaa sovelletaan korjattuun aineistoon ainoastaan, jos tämä aineisto on saatu käyttämällä luvatta suojatun lajikkeen lajikeosia, ja jollei omistaja ole kohtuudella voinut käyttää mainittuihin lajikeosiin liittyvää oikeuttaan.”

6. Kyseisen asetuksen 94 artiklan, jonka otsikko on ”Tuoteväärennös”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kaikkia niitä vastaan, jotka:

a) suorittavat ilman asianmukaista lupaa jonkun 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen kasvinjalostajanoikeuksin suojatun lajikkeen suhteen

[– –]

omistaja voi ryhtyä oikeustoimiin tuoteväärennöksen lopettamiseksi tai kohtuullisen korvauksen maksamiseksi tai molempiin.”

7. Kyseisen asetuksen 95 artiklassa, jonka otsikko on ”Ennen yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien myöntämistä suoritetut toimet”, säädetään, että ”omistaja voi vaatia kohtuullista korvausta kaikilta, jotka ovat suorittaneet kasvinjalostajanoikeushakemuksen julkaisemisen ja yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen välisenä ajanjaksona toimen, jonka suorittaminen olisi ollut kielletty mainitun ajanjakson jälkeen yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien perusteella.”

B UPOV-yleissopimus

8. Euroopan unioni on sopimuspuoli uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa,[3] jonka 13 artiklan, jonka otsikko on ”Väliaikainen suoja”, sanamuoto on seuraava:

”Kukin sopimuspuoli mahdollistaa toimenpiteet, joiden tarkoituksena on valvoa jalostajan etuja jalostajanoikeutta koskevan hakemuksen jättämisen tai julkistamisen ja oikeuden myöntämisen välisenä aikana. Näiden toimenpiteiden vaikutuksesta jalostajanoikeuden haltijalla on vähintään oikeus kohtuullisen korvaukseen sellaiselta henkilöltä, joka mainittuna aikana on suorittanut toimenpiteitä, jotka oikeuden myöntämisen jälkeen edellyttäisivät jalostajan lupaa 14 artiklan määräysten mukaisesti. Sopimuspuoli voi päättää, että tällaisilla toimenpiteillä on oikeusvaikutuksia ainoastaan sellaisiin henkilöihin, joille jalostaja on ilmoittanut hakemuksen jättämisestä.”

9. Tämän yleissopimuksen 14 artikla on sisällöltään seuraava:

”1) [*Toimenpiteet lisäysaineiston osalta*] *a)* Jollei 15 ja 16 artiklassa toisin määrätä, suojattavan kasvilajikkeen lisäysmateriaalin osalta seuraavat toimenpiteet edellyttävät jalostajan lupaa:

i) lisäys (monistus);

ii) kunnostus lisäystarkoitukseen,

iii) myyntiin tarjoaminen,

iv) myynti tai muu markkinointi,

v) vienti,

vi) tuonti,

vii) varastointi johonkin yllä olevassa i–vi alakohdassa mainittuun tarkoitukseen.

b) Jalostaja voi asettaa luvalleen ehtoja ja rajoituksia.

3 Allekirjoitettu uusia kasvilajikkeita suojaavan kansainvälisen liiton (Union pour la protection des obtentions végétales, UPOV) puitteissa 2.12.1961 ja tarkistettu Genevessä 10.11.1972, 23.10.1978 sekä 19.3.1991 (jäljempänä UPOV-yleissopimus). Unioni on liittynyt tähän yleissopimukseen Euroopan yhteisön liittymisestä [UPOV-yleissopimukseen] 30.5.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2005/523/EY (EUVL 2005, L 192, s. 63).

2) [*Toimenpiteet sadon osalta*] Jollei 15 ja 16 artiklassa toisin määrätä, 1 kappaleen a kohdan i–vii alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet sadon osalta, joka on saatu suojatun lajikkeen lisäysaineiston luvattoman käytön avulla, edellyttävät jalostajan lupaa, ellei jalostajalla ole ollut kohtuullista mahdollisuutta käyttää oikeuttaan mainitun lisäysaineiston suhteen.”

III Pääasia, ennakkoratkaisukysymykset ja menettely unionin tuomioistuimessa

10. Nadorcott Protection S.A.R.L. haki 22.8.1995 yhteisön kasvilajikevirastolta kasvinjalostajanoikeuksia Nadorcott-nimiselle mandariinipuulajikkeelle. Hakemus julkaistiin yhteisön kasvilajikeviraston virallisessa lehdessä 22.2.1996.

11. Virasto myönsi kasvinjalostajanoikeudet 4.10.2004 tekemällään päätöksellä, joka julkaistiin yhteisön kasvilajikeviraston virallisessa lehdessä 15.12.2004.

12. Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas (Valencian maatalousosuuskuntien liitto, Espanja) riitautti tämän päätöksen kasvilajikeviraston valituslautakunnassa. Oikaisuvaatimuksen vuoksi kasvinjalostajanoikeuksien voimaantuloa lykättiin siihen asti, kunnes viraston valituslautakunta hylkäsi vaatimuksen 8.11.2005 tehdyllä päätöksellä, joka julkaistiin yhteisön kasvilajikeviraston virallisessa lehdessä 15.2.2006.

13. Kasvilajikeviraston valituslautakunnan päätöksestä nostettiin kanne Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Tällä kanteella ei ollut lykkäävää vaikutusta suojan myöntämiseen ja se hylättiin.[4]

14. Nadorcott Protection antoi Carpa Dorada, S.A:lle yksinoikeuskäyttöluvan Nadorcott-kasvilajiketta koskeviin oikeuksiin. Viimeksi mainittu valtuutti pääasian valittajana olevan CVVP:n ryhtymään näiden oikeuksien loukkauksesta oikeustoimiin pääasian vastapuolena olevaa Adolfo Juan Martínez Sanchísia vastaan.

15. Martínez Sanchís on niiden kahden palstan omistaja, joille on istutettu 506 Nadorcott-lajikkeen puuta keväällä 2005 ja 998 tämän lajikkeen puuta keväällä 2006. Nämä taimet oli hankittu yleisölle avoimesta taimitarhan toimipaikasta kyseisen lajikkeen suojaa koskevan hakemuksen julkaisemisen ja 15.2.2006 tapahtuneen kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen välisenä ajanjaksona. Näillä palstoilla on sittemmin korvattu yhteensä 100 taimea.

16. CVVP ryhtyi oikeustoimiin Martínez Sanchísia vastaan, koska katsoi tämän loukanneen Nadorcott-kasvilajiketta koskevia kasvinjalostajanoikeuksia, jotka kuuluvat niiden omistajalle ja käyttöluvan haltijalle, istuttamalla, lisäämällä ja kaupallisesti hyödyntämällä tämän lajikkeen puita. Tarkemmin sanoen CVVP haki yhtäältä lajikkeelle väliaikaista oikeussuojaa ennen kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisajankohtaa tehtyjen väitettyjen loukkausten osalta ja toisaalta nosti loukkauskanteen näiden oikeuksien myöntämisen jälkeen tehdyistä loukkauksista. Loukkauksen toteamisen lisäksi CVVP vaati kaikkien edellä mainittujen toimien lopettamista, mukaan lukien suojatun lajikkeen puiden hedelmien kaupan pitäminen. Se vaati lisäksi, että tekijä velvoitetaan korvaamaan sille vahinko jonka se väittää sille aiheutuneen sekä ennen 15.2.2006 että sen jälkeen tehdyistä loukkauksista, ja että annettava tuomio määrätään julkaistavaksi.

4 Tuomio 31.1.2008, Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana v. yhteisön kasvilajikevirasto – Nador Cott Protection (Nadorcott) (T-95/06, EU:T:2008:25).

17. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen sillä perusteella, että toimet olivat vanhentuneet asetuksen N:o 2100/94 96 artiklan [5] mukaisesti. Lisäksi kyseinen tuomioistuin katsoi pääasiallisesti, että tämän asetuksen 13 artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyttyneet, joten kasvinjalostajanoikeuksien omistajalla ei ollut oikeutta vastustaa suojatun lajikkeen korjattua aineistoa koskevien toimien suorittamista. Näin ollen mainitun tuomioistuimen mukaan omistaja ei ollut osoittanut, että mandariinipuiden lisäys taimitarhassa oli tapahtunut ilman sen lupaa ja että se ei ollut kohtuudella voinut käyttää oikeuksiaan näiden lajikeosien lisäysvaiheessa.

18. Tuomioon haettiin muutosta Audienciasta (maakunnallinen ylioikeus, Espanja), joka todettuaan, etteivät toimet olleet vanhentuneet, hylkäsi valituksen asiakysymyksen osalta, koska Martínez Sanchís oli hankkinut kyseessä olevat taimet yleisölle avoimesta toimipaikasta ennen kyseistä lajiketta koskevien kasvinjalostajanoikeuksien myöntämistä ja koska hankinta vaikutti oikeudellisesti täysin lailliselta. Näin ollen Espanjan kauppalain 85 § suojasi kyseisen tuomioistuimen mukaan viimeksi mainittua.

19. CVVP on tehnyt muutoksenhakutuomioistuimen antamasta tuomiosta kassaatiovalituksen Tribunal Supremoon (ylin tuomioistuin). Kyseinen tuomioistuin päätti 6.3.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.3.2018, lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko silloin, kun viljelijä on hankkinut taimitarhasta (kolmannen liike) tietyn kasvilajikkeen taimia ja istuttanut ne ennen kyseiselle lajikkeelle myönnettyjen kasvinjalostajanoikeuksien voimaantuloa, katsottava, että asetuksen (EY) N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kielto-oikeuden käyttäminen viljelijän myöhempään toimintaan, joka muodostuu hedelmien korjaamisesta kyseisistä puista, edellyttää kyseisen artiklan 3 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä, koska kyseessä on korjattu aineisto? Vai onko tätä korjuutoimintaa pidettävä lajikkeen tuotantona tai lisäyksenä, josta syntyy ”korjattua aineistoa” ja jonka kasvilajikkeen omistaja voi kieltää, vaikka [kyseisen artiklan] 3 kohdassa säädetyt vaatimukset eivät täyttyisi?

2) Voidaanko asetuksen (EY) N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdan mukaisena pitää tulkintaa, jonka mukaan portaittaista suojajärjestelmää sovelletaan kaikkiin 2 kohdassa lueteltuihin menettelyihin, jotka liittyvät ”korjattuun aineistoon”, myös varsinaiseen korjuuseen, vai sovelletaanko sitä ainoastaan korjatun aineiston tuotannon jälkeisiin toimiin, kuten varastointiin ja kaupan pitämiseen?

3) Edellyttääkö ensimmäisen edellytyksen täyttyminen asetuksen (EY) N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun portaittaisen suojan laajentamista koskevan järjestelmän soveltamisessa ”korjattuun aineistoon” sitä, että taimien hankinta on tapahtunut sen jälkeen, kun omistaja on saanut kasvilajikkeelle yhteisön suojan, vai onko riittävää, että lajikkeelle on siihen asti annettu tilapäinen suoja, koska hankinta on tapahtunut hakemuksen julkaisemisen ja kasvilajiketta koskevien kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen voimaantulon välisenä aikana?”

20. CVVP, Martínez Sanchís, Kreikan hallitus ja Euroopan komissio ovat toimittaneet kirjallisia huomautuksia unionin tuomioistuimelle. CVVP, Kreikan hallitus ja Euroopan komissio olivat edustettuina asianosaisten kuulemiseksi 16.5.2019 pidetyssä istunnossa. Martínez Sanchís vastasi kirjallisesti 15.5.2019 unionin tuomioistuimen istuntoa varten esittämiin kysymyksiin.

5 Tämän säännöksen mukaan ”94 ja 95 artiklassa tarkoitetut toimet vanhenevat kolmen vuoden kuluttua siitä päivästä alkaen, jona yhteisön kasvinjalostajanoikeudet lopullisesti myönnettiin ja jona omistaja sai tietää tuotevääränösten tekemisestä ja [niid]en tekijän henkilöllisyydestä, tai tämän tiedon puuttuessa, kolmenkymmenen vuoden kuluttua kyseisestä teosta”.

IV Tapauksen tarkastelu

A Ensimmäinen ja toinen kysymys

21. Kaksi ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä, joita tarkastelen yhdessä, koskevat vastaavasti asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamisalan rajaamista.

22. Näissä säännöksissä määritellään kasvilajikkeen suojan vaikutukset ottamalla käyttöön ”portaittainen suojajärjestelmä”, joka käsittää lajikeosien osalta ”ensisijaista suojaa” koskevan järjestelmän ja korjatun tuotteen osalta ”toissijaista suojaa” koskevan järjestelmän. [6]

23. Tämän järjestelmän mukaan kaikki asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut toimet edellyttävät yhtäältä kasvinjalostajanoikeuksien omistajan lupaa, jos niiden kohteena ovat itse *lajikeosat*. [7] Käsite ”lajikeosa” tarkoittaa tämän asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan ”kokonaisia kasveja” sekä ”jos kasvinosista voidaan tuottaa kokonaisia kasveja, kasvinosi[a]”.

24. Toisaalta asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jos tämän artiklan 2 kohdassa luetellut toimet koskevat *korjattua aineistoa*, omistajan lupa vaaditaan ainoastaan sikäli kuin kaksi edellytystä täyttyvät. Ensinnäkin korjatun tuotteen on oltava saatu käyttämällä luvatta lajikeosia. [8] Toiseksi edellytetään, ettei kasvinjalostaja ole voinut kohtuudella käyttää kyseisiin lajikeosiin liittyvää oikeuttaan.

25. Näin esitetyt ensisijaista ja toissijaista suojaa koskevat järjestelmät vastaavat vastaavasti ”lisäysaineiston” ja ”korjatun aineiston” suojajärjestelmiä, jotka on otettu käyttöön UPOV-yleissopimuksen 14 artiklan 1 ja 2 kappaleessa, jonka sanamuoto toistetaan laajalti asetuksessa N:o 2100/94. Kuten tämän asetuksen valmisteluasiakirjoista ja sen tekstistä ilmenee, sillä käyttöön otettu järjestelmä perustuu UPOV-yleissopimuksella käyttöön otettuun järjestelmään. [9] Tätä yleissopimusta koskevat tulkintaan liittyvät seikat ovat näin ollen merkityksellisiä myös mainitun asetuksen tulkinnassa.

26. Tämän jälkeen on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii saamaan selville ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, kuuluvatko toimet, jotka muodostuvat suojatun lajikkeen puiden *istuttamisesta* ja niiden *hedelmien korjaamisesta*, asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa käyttöön otetun ensisijaista suojaa koskevan järjestelmän soveltamisalaan [10] niin, että ne edellyttävät kasvinjalostajanoikeuksien omistajan lupaa riippumatta tämän artiklan 3 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymisestä. [11]

6 Ks. tuomio 20.10.2011, Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, 26 kohta). Asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 4 kohdassa otetaan lisäksi käyttöön järjestelmä, joka voidaan määritellä ”kolmannen tason suojaksi” ja joka koskee suojatun lajikkeen lisäys- tai korjuuaineistosta suoraan saatuja tuotteita. Tämä järjestelmä ei kuulu esillä olevaan asiaan.

7 Käsite yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien ”omistaja”, jota käytetään asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 1–4 kohdassa, eroaa käsitteestä ”jalostaja”, jonka määritellään tämän asetuksen 11 artiklassa olevan ”henkilö, joka on jalostanut tai löytänyt ja kehittänyt lajikkeen, tai henkilö, jolla on hänen oikeutensa”. Henkilö, joka on löytänyt ja kehittänyt lajikkeen, vastaa ainoastaan ”jalostajan” määritelmää ennen suojan myöntämistä, minkä jälkeen hänestä tulee myös jalostajanoikeuksien ”omistaja”.

8 Kuten CVVP ja komissio ovat korostaneet, asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa säädetty ensimmäinen edellytys voidaan ymmärtää asetuksen 16 artiklassa säädetyn sammumista koskevan yleissäännön erityisenä ilmauksena. Tämän säännöksen sanamuodon mukaan ”yhteisön kasvinjalostajanoikeudet eivät koske toimia, jotka liittyvät suojatun lajikkeen – – aineistoon, joka on luovutettu kolmansille omistajan toimesta tai hänen suostumuksellaan missä tahansa yhteisön paikassa, tai mainitusta aineistosta saatuun aineistoon”, paitsi jos nämä toimet merkitsevät kyseessä olevien lajikeosien myöhemmin tapahtuvaa lisäystä (joka ei ollut tiedossa aineistoa luovutettaessa) tai näiden lajikeosien vientiä sellaiseen kolmanteen maahan, joka ei suojaa niitä, muuhun tarkoitukseen kuin kulutukseen.

9 Ks. 30.8.1990 annettu ehdotus neuvoston asetukseksi (ETY) yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista [KOM(90) 347 lopullinen, s. 2]. Ks. myös asetuksen N:o 2100/94 johdanto-osan 29. perustelukappale.

10 Istuttamisen käsitettä käytetään tässä yhteydessä tarkoittamaan lajikeosan istuttamista sekä kaikkia tämän lajikeosan huoltotoimia, joiden tarkoituksena on maksimoida sen kukkien tai hedelmien tuotanto.

11 Tietenkin sikäli kuin tämä oikeus ei ole sammunut asetuksen N:o 2100/94 16 artiklan nojalla. Tässä tapauksessa CVVP väittää muiden osapuolten tätä kiistämättä, että omistajan oikeus ei ole sammunut, koska se ei ole antanut taimitarhalle suostumustaan Nadorcott-lajikkeen mandariinipuiden monistamiseen.

27. Näiden kysymysten haasteena on pääasian oikeusriidan ratkaisemisessa lisäksi sen määrittäminen, kattaako asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa käyttöön otettu toissijaista suojaa koskeva järjestelmä näin korjattujen *hedelmien kaupan pitämistä* koskevat toimet, vaikka taimien myynti Martínez Sanchísille on tapahtunut ennen suojan myöntämistä. Viimeksi mainitulla problematiikalla on yhteys kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen, minkä vuoksi tuon sen esille tarkasteluni toisessa osassa. [12]

28. CVVP:n mukaan suojattujen lajikeosien istuttaminen ja niiden hedelmien korjuu ovat näiden lajikeosien ”tuotantoa” koskevia toimia, jotka asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetty ensisijainen suoja kattaa. Sitä vastoin Martínez Sanchís, Kreikan hallitus ja komissio katsovat, ettei suojattujen lajikeosien istuttaminen eikä niiden hedelmien korjuu ole rinnastettavissa näille lajikeosille suoritettuihin toimiin, jotka kuuluvat tämän asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa käyttöön otetun ensisijaista suojaa koskevan järjestelmän soveltamisalaan.

29. Yhdyn viimeksi mainittuun näkemykseen.

30. Tässä yhteydessä asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan *sanamuoto* siltä osin kuin siinä viitataan lajikeosia koskeviin tuotanto- tai lisäystoimiin – vastakohtana tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitetulle korjatulle aineistolle – tarkoittaa näiden ilmaisujen tavanomaisen käytön mukaisesti toimia, joilla ei aikaansaada hedelmiä vaan uusia lajikeosia.

31. Tästä näkökulmasta ei voida hyväksyä CVVP:n esittämää argumenttia, jonka mukaan tuotannon käsite sisältää välttämättä toimet, jotka koskevat istuttamista ja hedelmien korjaamista, sillä muutoin tämä käsite menettäisi varsinaisen ja samassa säännöksessä käytetyn käsitteen ”lisäys” sisällöstä erillisen sisältönsä. Mielestäni näiden kahden ilmaisun käyttämisellä yhdessä pyritään ainoastaan tähdentämään, että kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetut toimet kattavat sekä lajikeosien lisäämisen suvuttomasti (muun muassa varttamalla [13]) että niiden monistamisen uutta geneettistä aineistoa luomalla. [14]

32. Lisäksi UPOV-yleissopimuksen, sellaisena kuin se on tarkistettuna vuonna 1991, *syntyhistoriasta* käy ilmi sen laatijoiden tahto olla sisällyttämättä lisäysaineiston käyttöä sadon tuottamiseen niiden toimenpiteiden joukkoon, joiden suorittaminen edellyttää jalostajan lupaa. Tästä sisällyttämisestä tehtiin kuitenkin vastaavasti erityismaininta tämän yleissopimuksen 14 artiklan 1 kappaleen a kohtaan, sellaisena kuin UPOV ehdotti sitä alun perin [15] – maininta, joka olisi lisäksi ollut hyödytön, jos käsite ”tuotanto”, joka myös sisältyi siihen, käsitti jo tällaisen käytön. [16]

33. Tältä osin useat muutosehdotukset, joilla pyrittiin tukemaan sitä, että lisäysaineiston käyttö leikkokukkien tai hedelmien tuotantoon sisällytettäisiin UPOV-yleissopimuksen 14 artiklan 1 kappaleen a kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden joukkoon, ovat sopimuksen hyväksymistä edeltäneen diplomaattisen konferenssin aikana olleet vaikuttimena työryhmän, jolla oli valtuudet tutkia tätä problematiikkaa, perustamiselle. [17] Kuten komissio on istunnossa korostanut, tämä työryhmä ja myöhemmin UPOV-yleissopimuksen laatijat hylkäsivät nämä ehdotukset.

12 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 42 ja 43 kohta.

13 Siten siinä tilanteessa, että Martínez Sanchís olisi lisännyt Nadorcott-lajikkeen puita varttamalla – kuten CVVP on ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen mukaan väittänyt kanteessaan Espanjan tuomioistuimissa ja jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tutkimuksesta muuta johdu –, CVVP voisi vedota häntä vastaan asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyyn ensisijaiseen suojaan. Huomautan tältä osin, että CVVP ei ole enää esittänyt samanlaista väitettä unionin tuomioistuimessa käytävän menettelyn yhteydessä ja että Martínez Sanchís kiistää ryhtyneensä minkäänlaiseen kyseisten lajikeosien monistamiseen.

14 Ks. vastaavasti Würtenberger, G., van der Kooij, P., Kiewiet, B. ja Ekvad, M., *European Union Plant Variety Protection*, toinen painos, Oxford University Press, Oxford, 2015, s. 128.

15 Ks. UPOV:n valmisteleman perusehdotuksen 14 artiklan 1 kappaleen a kohdan viii) alakohta [uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen tarkistamista koskevan diplomaattisen konferenssin asiakirjat, Geneve, 1991 (jäljempänä vuoden 1991 diplomaattisen konferenssin asiakirjat), perusasiakirjat, s. 28 sekä analyyttiset kokouspöytäkirjat, 859–876 kohta].

16 Ks. tältä osin erityisesti vuoden 1991 diplomaattisen konferenssin asiakirjat, analyyttiset kokouspöytäkirjat, 1024 ja 1534.2 kohta.

17 Vuoden 1991 diplomaattisen konferenssin asiakirjat, analyyttiset kokouspöytäkirjat, 1005–1030 kohta.

34. Sen sijaan UPOV-yleissopimuksen 14 artiklan 1 kappaleen b kohdassa (jonka sisältö toistetaan asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdan viimeisessä virkkeessä) päätettiin myöntää jalostajalle mahdollisuus liittää sen suostumusta edellyttäviä toimenpiteitä koskevaan lupaan tiettyjä sopimukseen perustuvia ehtoja ja rajoituksia.[18] Nämä voivat koskea muun muassa niiden lajikeosien istuttamisessa ja hedelmien korjuussa noudatettavia menettelytapoja, joiden monistaminen on jalostajan luvan kohteena.[19]

35. Näin ollen UPOV-yleissopimuksen 14 artiklan 1 kappaleen a kohdassa ja asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa ei anneta kasvinjalostajanoikeuksien omistajalle mitään oikeutta kieltää sellaisenaan lajikeosien hyödyntämistä sadon tuotantoon. Kuten suvuttomasti tuotettujen koriste- ja hedelmäkasvien kansainvälinen yhteisö (Communauté internationale des obtenteurs de plantes ornementales et fruitières de reproduction asexuée, CIOPORA) on ”pahoitellen ja katkerana” todennut reaktiona diplomaattisen konferenssin aikana täten tehtyyn päätökseen, UPOV-yleissopimuksen 14 artiklan 2 kappaleessa (jota asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdan muistutan vastaavan) ”annetaan jalostajalle ainoastaan epäsuora keino – leikkokukan tai hedelmän kautta – valvoa jälkikäteen lisäysaineistoa, joka on välttynyt sen valvonnalta [tämän yleissopimuksen 14 artiklan 1 kappaleen a kohdan] nojalla”.[20]

36. Edellä esitetyn perusteella katson, että suojattujen lajikeosien istuttamista ja niiden hedelmien korjuuta koskevat toimet eivät kuulu lajikeosia koskevien sellaisten toimien luokkiin, joita tarkoitetaan asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa. Näin ollen omistajalla ei ole oikeutta vedota tällä säännöksellä käyttöön otettuun ensisijaiseen suojaan tällaisia toimia suorittanutta viljelijää vastaan. Omistaja voi kuitenkin vedota tämän asetuksen 13 artiklan 3 kohdassa säädettyyn toissijaiseen suojaan vastustaakseen tämän artiklan 2 kohdassa lueteltujen toimien (kuten hedelmien kaupan pitäminen) suorittamista korjatulle tuotteelle sikäli kuin mainitun artiklan 3 kohdassa säädetyt kaksi edellytystä täyttyvät.[21]

B Kolmas kysymys

37. Kolmas ennakkoratkaisukysymys liittyy asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa säädetyn toissijaista suojaa koskevan järjestelmän ja tämän asetuksen 95 artiklassa säädetyn väliaikaista suojaa koskevan järjestelmän väliseen suhteeseen. Tällä kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko taimien hankinnan pitänyt tapahtua suojan myöntämisen jälkeen, jotta kyseisen asetuksen 13 artiklan 3 kohdassa säädetty ensimmäinen edellytys, jonka mukaan korjatun aineiston on oltava saatu ”käyttämällä luvatta” suojatun lajikkeen lajikeosia, täyttyisi.

38. Aluksi on mielestäni hyödyllistä korostaa eroa, joka asetuksella N:o 2100/94 otetaan käyttöön kasvinjalostajanoikeuksien ”väliaikaista suojaa” ja ”lopullista suojaa” koskevien järjestelmien välillä.

18 Vuoden 1991 diplomaattisen konferenssin asiakirjat, analyyttiset kokouspöytäkirjat, 1529.2, 1529.3 ja 1543 kohta. Ks. myös työryhmän raportti, joka sisältyy konferenssin asiakirjoihin (vuoden 1991 diplomaattisen konferenssin asiakirjat, s. 145–148).

19 Esimerkiksi asiassa, joka johti 20.10.2011 annettuun tuomioon Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, 10 kohta), suojatun omenapuulajikkeen jalostajan ja tämän lajikkeen hedelmien myyntiverkoston jäsenten väliset sopimukset käsittivät muun muassa hedelmien tuottamista koskevia rajoituksia sisältävät ehdot.

20 Vuoden 1991 diplomaattisen konferenssin asiakirjat, analyyttiset kokouspöytäkirjat, 1534.3 kohta.

21 Tällä päätelmällä ei rajoiteta omistajan oikeutta, johon CVVP, Martínez Sanchís ja komissio viittaavat, vastustaa asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja toimia, jotka on suoritettu korjatulle tuotteelle, myös silloin, kun tämän artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty, sikäli kuin korjattua tuotetta voitaisiin käyttää lisäystarkoituksiin [ks. tältä osin ”Notes explicatives sur les actes à l’égard du produit de la récolte selon l’acte de 1991 de la convention UPOV” (korjattuun tuotteeseen kohdistuvia toimia koskevat selittävät huomautukset UPOV-yleissopimusta koskevan vuoden 1991 asiakirjan mukaan), jonka UPOV-neuvosto on antanut 24.10.2013 (jäljempänä korjattuun tuotteeseen kohdistuvia toimia koskevat selittävät huomautukset), s. 4, kohta 3]. Tällaisessa tapauksessa korjattu tuote muodostaa itse asiassa myös ”lajikeosan”, sellaisena kuin se määritellään kyseisen asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa. Omistajan oikeuksia rajoittaa kuitenkin kyseisen asetuksen 14 artiklan 1 kohta, jonka mukaan ”sen estämättä mitä 13 artiklan 2 kohdassa säädetään, ja maataloustuotannon suojelemiseksi maanviljelijöillä on lupa käyttää lisäystarkoituksiin avomaalla omalla tilallaan korjattua tuotetta, jonka he ovat saaneet istuttamalla omalle tilalleen sellaisen lajikkeen, muun kuin hybridilajikkeen tai synteettisen lajikkeen, lisäysaineistoa, jolla on yhteisön kasvinjalostajanoikeudet”. Käsiteltävässä asiassa CVVP on täsmentänyt, että Nadorcott-lajikkeen hedelmiä ei voida käyttää tämän lajikkeen uusien puiden tuottamiseen, koska näitä voidaan saada ainoastaan varttamisen kaltaisilla suvuttoman lisäyksen tekniikoilla.

39. Nämä järjestelmät koskevat keinoja, jotka jalostajalla on käytettävissään siinä tapauksessa, että kolmas suorittaa tämän asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen. Kyseisen asetuksen 94 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jalostaja voi ryhtyä oikeustoimiin oikeuksien loukkauksen lopettamiseksi ja/tai kohtuullisen korvauksen maksamiseksi kaikkia niitä vastaan, jotka ovat suorittaneet ilman hänen lupaansa tällaisen toimen kyseessä olevaa kasvilajiketta koskevien kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen jälkeen. Mainitun asetuksen 95 artiklassa säädetään, että jos joku henkilö suorittaa kasvinjalostajanoikeushakemuksen julkaisemisen ja kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen välisenä ajanjaksona (jäljempänä väliaikaista suojaa koskeva ajanjakso) toimen, ”jonka suorittaminen olisi ollut kielletty [kyseisen] ajanjakson jälkeen”, tältä voidaan vaatia vain kohtuullisen korvauksen maksamista. [22]

40. Asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdan tulkinnan osalta yksikään unionin tuomioistuimelle huomautuksia jättäneistä osapuolista ei *ensinnäkään* kiistä, että siihen sisältyvä käyttämisen käsite viittaa tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen suorittamiseen. [23] Tämä päätelmä selittyy helposti, kun otetaan huomioon kyseisillä säännöksillä käyttöön otetun portaittaisen suojajärjestelmän tavoite ja yleinen rakenne. Tämän järjestelmän tarkoituksena on nimittäin tehdä jalostajalle mahdolliseksi vedota oikeuksiinsa, jotka koskevat suojatuilla lajikeosilla tuotettuja hedelmiä silloin, kun viimeksi mainittu ei ole voinut toimia sitä henkilöä vastaan, joka on suorittanut mainitun artiklan 2 kohdassa luetellun toimen itse lajikeosiin nähden. [24]

41. Tässä tapauksessa asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut lajikeosiin liittyvät toimet, joiden ajankohta on merkityksellinen tämän artiklan 3 kohdassa säädetyn ensimmäisen edellytyksen täyttymisen tarkistamiseksi, koostuvat näiden taimien monistuksesta ja kaupan pitämisestä taimitarhan toimesta (mitä vastaa kolmannen ennakkoratkaisukysymyksen sanamuodossa mainittu ”taimien hankinta”). Vastauksesta, jota ehdotan annettavaksi ensimmäiseen ja toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, sitä vastoin seuraa, että puiden istutusta ja niiden hedelmien korjuuta ei voida rinnastaa toimiin, jotka koskevat asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja lajikeosia.

42. Tässä tulee näkyviin yhtäältä näiden kahden kysymyksen ja toisaalta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän kolmannen kysymyksen välinen yhteys. CVVP pyrkii nimittäin vastauksena ensimmäiseen ja toiseen ennakkoratkaisukysymykseen esittämillään argumenteilla osoittamaan, että asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa säädetty ensimmäinen edellytys täyttyy käsiteltävässä asiassa suojan myöntämisen jälkeen suoritettujen kaupan pitämistä koskevien toimien osalta *riippumatta unionin tuomioistuimen kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen antamasta vastauksesta*.

43. CVVP:n lähestymistapa selittyy sen seikan perusteella, että kun mandariinipuiden monistus ja myynti taimitarhan toimesta tapahtui väliaikaisen suojan ajanjaksona, maanviljelijän suorittamat näiden puiden istuttamista ja niiden hedelmien korjuuta koskevat toimet jatkuivat suojan myöntämisen jälkeen. Rinnastamalla viimeksi mainitut toimet lajikeosien ”tuotantoa” koskeviin toimiin, jotka asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetty ensisijainen suoja kattaa, CVVP väittää, että mandariinipuiden istutus ja niiden hedelmien korjuu olivat tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitettua suojattujen lajikeosien luvatonta käyttöä, vaikka tämä käsite kattaisi ainoastaan suojan myöntämisen jälkeen lajikeosille suoritetut toimet.

22 Tällä säännöksellä pannaan täytäntöön UPOV-yleissopimuksen sopimuspuolille tämän sopimuksen 13 artiklan nojalla kuuluva velvollisuus ”mahdollistaa toimenpiteet, joiden tarkoituksena on valvoa jalostajan etuja jalostajanoikeutta koskevan hakemuksen jättämisen tai julkistamisen ja oikeuden myöntämisen välisenä aikana”.

23 Ks. vastaavasti UPOV-yleissopimuksen 14 artiklan 2 kappaleeseen sisältyvän vastaavan määräyksen osalta ”Orientations en vue de la rédaction de lois fondées sur l’acte de 1991 de la convention UPOV” (UPOV-yleissopimusta koskevaan vuoden 1991 asiakirjaan perustuvien lakien laatimista varten annetut suuntaviivat), jotka UPOV-neuvosto on antanut 6.4.2017 (jäljempänä UPOV-neuvoston suuntaviivat), s. 57.

24 Ks. tältä osin myös vuoden 1991 diplomaattisen konferenssin asiakirjat, analyyttiset kokouspöytäkirjat, 915–934 kohta.

44. Tämä argumentaatio on hylättävä niillä perusteilla, jotka olen esittänyt ensimmäistä ja toista ennakkoratkaisukysymystä koskevassa tarkastelussani.

45. *Toiseksi* unionin tuomioistuimelle huomautuksia esittäneet osapuolet ovat sitä vastoin eri mieltä asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa käytetyn ilmaisun ”luvatta” merkityksestä.

46. Yhtäältä CVVP:n mukaan lajikeosia käytetään luvatta aina, kun asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu toimi suoritetaan ilman, että jalostaja on ilmaissut suostumuksensa siihen. CVVP huomauttaa, että väliaikaista suojaa koskevana ajanjaksona jalostajalla ei ole oikeutta kieltää tällaisen toimen suorittamista – tämä voi vaatia ainoastaan kohtuullista korvausta kyseisen asetuksen 95 artiklan nojalla. Näin ollen kaikki tämän ajanjakson kuluessa suoritetut tämäntyyppiset toimet ovat luvatonta käyttöä, vaikka jalostajalle olisi maksettu kohtuullinen korvaus, koska viimeksi mainittu ei ole voinut suostua toimen suorittamiseen. [25]

47. Toisaalta Martínez Sanchís ja komissio väittävät pääasiallisesti, että koska asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa luetellut toimet eivät vaadi jalostajan lupaa väliaikaista suojaa koskevana ajanjaksona, näitä toimia ei voida luokitella lajikeosien luvattomaksi käytöksi, jos ne on suoritettu kyseisenä ajanjaksona. Toissijaisesti komissio väittää, samoin kuin Kreikan hallitus, että mainittuja toimia on pidettävä luvattomina, jos ne on suoritettu väliaikaista suojaa koskevana ajanjaksona ja jos ne eivät ole johtaneet kohtuullisen korvauksen maksamiseen. [26]

48. Sen näkemyksen perusteltavuus, jota Martínez Sanchís ja komissio puoltavat ensisijaisesti, ilmenee mielestäni yksiselitteisesti väliaikaista suojaa ja toissijaista suojaa koskevien järjestelmien yleisestä rakenteesta.

49. Muistutan tässä yhteydessä, että asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa omistajalle annetut oikeudet korjattuun aineistoon ovat luonteeltaan toissijaisia siinä mielessä, että niihin voidaan vedota ainoastaan tilanteissa, joissa jalostaja ei ole voinut käyttää tämän artiklan 2 kohdan mukaisia oikeuksiaan sitä henkilöä (käsiteltävässä asiassa taimitarha) vastaan, joka on suorittanut yhden tai useamman tässä säännöksessä tarkoitetun toimen (tässä tapauksessa monistus ja kaupan pitäminen) suojattujen lajikeosien suhteen. [27]

50. Tästä näkökulmasta luvattoman käytön käsitteellä on mielestäni merkitystä vain siltä osin kuin joku asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa luetelluista toimista on suoritettu lajikeosille ilman jalostajan lupaa, *vaikka tätä lupaa edellytettiin*. Siis ainoastaan silloin, kun velvollisuutta saada jalostajan suostumus ei ole noudatettu, viimeksi mainittu voi vedota korjattua tuotetta koskeviin oikeuksiinsa.

51. Asetuksen N:o 2100/94 95 artiklassa ei kuitenkaan oteta käyttöön ennakkolupajärjestelmää vaan yksinomaan jalostajalle maksettavaa korvausta koskeva järjestelmä. [28] Jalostajalla ei ole oikeutta väliaikaista suojaa koskevana ajanjaksona kieltää tämän asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa lueteltuja toimia. Näin ollen niiden suorittamista, vaikka siihen ei liity kohtuullisen korvauksen maksamista, ei voida rinnastaa suojatun lajikeosan luvattomaan käyttämiseen, koska se ei ole tapahtunut minkään ennakkolupaa koskevan velvoitteen vastaisesti.

25 Toisin sanoen CVVP katsoo, että kohtuullisen korvauksen maksaminen asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen suorittamisesta kasvinjalostajanoikeushakemuksessa tarkoitetuille lajikeosille ei merkitse omistajan oikeuksien sammumista näihin lajikeosiin eikä niistä saatuun korjattuun aineistoon (ks. tältä osin tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 8.).

26 Vaikka komissio onkin puolustanut ainoastaan tätä lähestymistapaa kirjallisissa huomautuksissaan, se on kuitenkin täsmentänyt istunnossa, että se suosittelee tätä vain toissijaisesti.

27 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 35 ja 40 kohta.

28 Tämä järjestelmä saa vaikutteita järjestelmästä, josta määrätään UPOV-yleissopimuksen 13 artiklassa. Tämän määräyksen syntyhistorian osalta huomautan, että väliaikainen suoja, johon aluksi kohdistui UPOV-yleissopimuksen sopimusvaltioille annettu harkintamahdollisuus, muodostaa niiden osalta velvollisuuden vasta sopimuksen vuonna 1991 tapahtuneesta tarkistamisesta alkaen. Tätä tarkistusta edeltäneet valmistelutyöt eivät tuo valaistusta yhtäältä väliaikaisen suojan ja toisaalta toissijaisen suojan, joka myös otettiin käyttöön tässä tilanteessa, välisestä suhteesta.

52. Tältä osin asetuksen N:o 2100/94 95 artiklassa säädetään, että jalostaja ”voi vaatia” kohtuullista korvausta kaikilta, jotka ovat suorittaneet ”toimen, jonka suorittaminen olisi ollut kielletty [väliaikaista suojaa koskevan ajanjakson] jälkeen”. Tämä sanamuoto tuo esiin, ettei mikään toimi, liittyipä se lajikeosiin tai korjattuun aineistoon, edellytä jalostajan lupaa ennen lopullisen suojan myöntämistä. Se paljastaa myös, että väliaikaista suojaa koskevana ajanjaksona kohtuullisen korvauksen maksamatta jättäminen jalostajalle ei tee kyseessä olevasta toimesta sellaisenaan lainvastaista.[29] Väliaikaisen suojan vaikutukset ovat siis ristiriidassa tämän asetuksen 94 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn lopullisen suojan vaikutusten kanssa, johon voidaan vedota kaikkia niitä vastaan, jotka suorittavat ”ilman asianmukaista lupaa” jonkun kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen.

53. Sitä paitsi asetuksen N:o 2100/94 19 artiklan 1 kohdan[30] mukaisesti kasvinjalostajanoikeuksien suoja-aika alkaa *suojan myöntämisestä*. Tämä suoja eroaa tästä näkökulmasta eurooppapatentista johtuvasta suojasta, jonka suoja-aika lasketaan *hakemuksen jättämisestä lukien*.[31] Mielestäni sillä tosiseikalla, että kasvinjalostajanoikeuksien väliaikaista suojaa koskevaa ajanjaksoa ei vähennetä lopullisen suojan kestosta vaan lisätään siihen erillisenä suojana jalostajan intressien mukaisesti, voidaan osaltaan perustella sitä, että väliaikaisen suojan soveltamisala eroaa lopullisen suojan soveltamisalasta, ja vain tämä viimeksi mainittu koskee korjatulle aineistolle suoritettuja toimia, kun otetaan huomioon asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa säädetty ensimmäinen edellytys.

54. Suosittelemaani tulkintaa tukevat lisäksi tietyt UPOV-neuvoston hyväksymät selittävät asiakirjat.[32] Kyseisten asiakirjojen mukaan UPOV-yleissopimuksen 14 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettu käsite ”luvaton käyttö” tarkoittaa ”lisäysaineistoon kohdistuvia toimia, jotka edellyttävät jalostajanoikeuksien omistajan lupaa [– –] mutta jotka on suoritettu ilman, että tällaista lupaa on saatu”.[33] UPOV-neuvosto täsmentää niissä, että luvattomien toimien suorittaminen edellyttää, että kyseinen oikeus ”on myönnetty ja voimassa”.

55. Näiden seikkojen perusteella katson, että asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa suojataan omistajaa ainoastaan siltä osin kuin tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetut toimet on suoritettu lajikeosille ilman omistajan lupaa *suojan myöntämisen jälkeen*.

56. Tätä tulkintaa ei kumoa se CVVP:n esiin tuoma seikka, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten hedelmäpuulajikkeiden taloudellinen arvo perustuu pääasiallisesti niiden kykyyn tuottaa hedelmiä. Tämä seikka ei voi nimittäin saattaa kyseenalaiseksi kasvinjalostajanoikeuksien suojaa koskevan järjestelmän rakennetta, joka perustuu pääasiallisesti ensisijaista suojaa koskevaan järjestelmään, joka koskee lajikeosia, ja täydentävästi korjatun aineiston osalta toissijaista suojaa koskevaan järjestelmään siltä osin kuin jalostaja ei ole voinut vedota ensisijaista suojaa koskevaan oikeuteensa. Tällaisen

29 Tiettyä yhtäläisyyttä on mahdollista havaita sen järjestelmän kanssa, joka on otettu käyttöön tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa (EYVL 2001, L 167, s. 10). Tämän säännöksen nojalla jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tekijänoikeuden haltijan kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen kappaleiden valmistamisen sallimiseksi yksityiseen käyttöön sillä edellytyksellä, että oikeudenhaltija saa kohtuullisen korvauksen. Unionin tuomioistuin on 21.4.2016 annetussa tuomiossa Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, 48 kohta) katsonut, että jos jäsenvaltio on päättänyt panna täytäntöön tämän mahdollisuuden, kappaleiden valmistaminen yksityiseen käyttöön, vaikka se edellyttää kohtuullisen korvauksen maksamista tekijänoikeuden haltijalle, on kansallisessa oikeudessa sallittu toimi.

30 Tässä säännöksessä toistetaan UPOV-yleissopimuksen 19 artiklan 2 kappaleen sisältö.

31 Ks. Münchenissä 5.10.1973 allekirjoitetun eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen, sellaisena kuin se on tarkistettuna vuonna 2000, 63 artiklan 1 kappale.

32 Korjatulle tuotteelle suoritettuja toimia koskevat selittävät huomautukset, s. 4, kohta 4, sekä UPOV-neuvoston suuntaviivat, s. 57. Vaikka nämä asiakirjat eivät ole luonteeltaan velvoittavia, niissä annetaan hyödyllisiä ohjeita UPOV-yleissopimuksen ja asetuksen N:o 2100/94 vastaavien säännösten tulkintaan.

33 Tällaisia toimia pidetään myös luvattomina, jos niitä ei ole suoritettu niiden mahdollisten ehtojen ja rajoitusten mukaisesti, jotka omistaja on asettanut luvassaan UPOV-yleissopimuksen 14 artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaisesti. Ks. UPOV-neuvoston suuntaviivat, s. 57. Mielestäni 20.10.2011 annetussa tuomiossa Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, EU:C:2011:677, 41–43 kohta) noudatettujen perustelujen analogisesta soveltamisesta kuitenkin seuraa, että ainoastaan sellaisten sopimuksen mukaisten ehtojen ja rajoitusten rikkominen, jotka koskevat suoraan suojaan kuuluvia olennaisia osia, voivat vaikuttaa kasvinjalostajanoikeuksien omistajan suostumukseen asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohtaa sovellettaessa.

portaittaisen suojajärjestelmän yhteydessä taloudellinen arvo, joka liittyy mahdollisuuteen korjata vuosien mittaan lajikeosien hedelmiä, voi heijastua korvauksen määrään (”royalties”), jonka jalostaja asettaa asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille toimille, jotka on suoritettu itse lajikeosille.

57. Tässä ehdotettua tulkintaa ei voida myöskään saattaa kyseenalaiseksi argumentilla, jonka CVVP on myös esittänyt ja jonka mukaan tämä tulkinta mahdollistaa kaikille asianomaisille lajikeosien lisäämisen väliaikaista suojaa koskevana ajanjaksona ja myöhemmin niiden hyödyntämisen jatkamisen ilman, että jalostajalle maksetaan korvausta. Nimittäin se, ettei jalostaja voi vedota korjattua tuotetta koskeviin oikeuksiinsa asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdan nojalla, ei estä häntä vaatimasta kohtuullista korvausta taimitarhanpitäjältä, joka on monistanut ja myynyt lajikeosia.

58. Tämä suoja voi tosin osoittautua tehottomaksi, jos jalostaja ei voi vedota oikeuksiinsa viimeksi mainitulta. Tällainen seuraus kuuluu kuitenkin mielestäni luonnostaan siihen tasapainoon, joka väliaikaista suojaa koskevalla järjestelmällä vahvistetaan yhtäältä jalostajan intressien ja toisaalta väliaikaista suojaa koskevana ajanjaksona monistettujen ja myytyjen lajikeosien hankkijan intressien välillä. Kuten komissio on pääasiallisesti korostanut, millään perusteella ei voida katsoa, että tällä järjestelmällä – vaikka sillä pyritään kannustamaan jalostajaa saattamaan lajikeosat kolmansien saataville kasvinjalostajanoikeushakemuksen julkaisemisesta alkaen ja mahdollisesti hyötymään siitä kaupallisesti [34] – pyrittäisiin takaamaan, ettei jalostajalle aiheudu mitään riskiä, jos hän päättää toimia näin.

59. Kun otetaan huomioon nämä seikat, asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohdassa säädetty ensimmäinen edellytys ei voi täyttyä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa.

60. Yhtäältä siltä osin kuin taimitarha on suorittanut lajikeosien monistusta ja kaupan pitämistä koskevat toimet ennen suojan myöntämistä, nämä toimet eivät nimittäin ole kyseisessä säännöksessä tarkoitettua kyseisten lajikeosien luvatonta käyttöä.

61. Toisaalta koska – kun otetaan huomioon vastaus, jota ehdotan annettavaksi ensimmäiseen ja toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, – viljelijän suorittamat istuttamistoimet ja hedelmien korjuutoimet eivät kuulu asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan, nämä toimet – vaikka ne olisi suoritettu suojan myöntämisen jälkeen – eivät voi myöskään merkitä lajikeosien luvatonta käyttöä.

62. Katson näin ollen, että jos kasvilajikkeen taimet on hankittu taimitarhasta tätä lajiketta koskevan kasvinjalostajanoikeushakemuksen julkaisemisen ja yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen välisenä ajanjaksona, hankkija voi – tämän ajanjakson kuluessa ja sen jälkeen – viljellä vapaasti näitä kasveja sekä korjata ja myydä niiden hedelmät.

V Ratkaisuehdotus

63. Kaikkien näiden seikkojen perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Tribunal Supremon (ylin tuomioistuin, Espanja) esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että toimet, jotka muodostuvat suojatun lajikkeen lajikeosien istuttamisesta ja niiden hedelmien korjuusta, eivät kuulu tässä säännöksessä tarkoitettujen sellaisten toimien luokkiin, joiden suorittaminen edellyttää kasvinjalostajanoikeuksien omistajan lupaa.

34 Ks. vastaavasti Würtenberger, G., van der Kooij, P., Kiewiet, B. ja Ekvad, M., *European Union Plant Variety Protection*, toinen painos, op. cit., s. 198.

2) Asetuksen (EY) N:o 2100/94 13 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että suojattujen lajikeosien luvattoman käytön käsite ei sisällä näille lajikeosille suoritettuja toimia, kuten niiden monistamista ja kaupan pitämistä, yhteisön kasvinjalostajanoikeushakemuksen julkaisemisen ja tämän suojan myöntämisen välisenä ajanjaksona.